

DECIZIE
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Ion Guzun
Mariana Pitic

Grefieri

Natalia Arapu
Tatiana Braga

Cu participarea:

reprezentantului reclamantului, avocatul

Ghenadie Bambuleac

reprezentanții pârâtei, avocații

Roger Gladei, Irina Sugoneaco
și Valeriu Cernei

în lipsa reclamantului

Nicoale Șova

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ cererea de contestare depusă de Nicolae Șova împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea deciziei nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Șova, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

c o n s t a t ă :

Argumentele participanților la proces:

La 06 februarie 2023, Nicolae Şova, fiind reprezentat de avocatul Ghenadie Bambuleac, a depus cerere de contestare a deciziei Comisiei independente de evaluare a integrităţii candidaţilor la funcţia de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor şi procurorilor nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Şova, solicitând anularea deciziei nominalizate şi dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

În motivarea acţiunii, reclamantul a invocat că la 17 iunie 2005 a fost numit în funcţia de judecător în Judecătoria Botanica, mun. Chişinău, pe un termen de 5 ani, iar la 30 iunie 2010 a fost numit în funcţia de judecător până la atingerea plafonului de vârstă.

La 01 ianuarie 2017, a fost numit în funcţia de judecător al Judecătoriei Chişinău, iar din 11 decembrie 2018 a fost numit în funcţia de judecător specializat în cauze de insolvenţitate în cadrul Judecătoriei Chişinău, sediul Central.

Începând cu 02 noiembrie 2021, reclamantul a fost numit pentru exercitarea funcţiei de vicepreşedinte interimar al Judecătoriei Chişinău, sediul Central, precum şi preşedinte interimar al Judecătoriei Chişinău.

Reclamantul susţine că în perioada exercitării funcţiei de judecător, nu a fost supus anchetelor sau verificărilor care ar avea ca obiect verificarea integrităţii sau eticii profesionale, nu a fost supus sancţiunilor disciplinare care ar avea ca obiect verificarea integrităţii sau eticii profesionale, astfel că, se bucură de o reputaţie ireproşabilă, nefiind impietată (lezată) imaginea profesională.

La fel, nici membrii familiei nu au fost sancţionaţi pentru nerespectarea legislaţiei fiscale sau încălcări privind declararea veniturilor şi regimului juridic de declararea a acestora, întrucât dânsul a depus în termen declaraţiile de avere şi interese personale la Autoritatea Naţională de Integritate.

În perioada exercitării funcţiei de judecător, Autoritatea Naţională de Integritate nu a constatat că dânsul să fi încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor, declarării şi controlului averii şi al intereselor personale.

Reclamantul a menţionat că s-a înscris la concurs şi candidează la funcţia de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, pe criteriu de profesie, ca efect, fiind supus evaluării integrităţii de către Comisia independentă de evaluare a integrităţii candidaţilor la funcţia de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor şi procurorilor.

Astfel, urmare a remiterii în adresa sa, la 06 aprilie 2022, a listei candidaţilor înscrişi pentru funcţia de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, care a fost publicată la 29 martie 2022, Comisia independentă de evaluare a integrităţii candidaţilor la funcţia de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor şi procurorilor a iniţiat procedura de evaluare a integrităţii reclamantului.

La 21 iunie 2022, Comisia independentă de evaluare a integrităţii candidaţilor la funcţia de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor şi procurorilor a trimis reclamantului un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat şi returnat până la 05 iulie 2022. Candidatul a acceptat, completat chestionarul şi l-a transmis Comisiei la 05 iulie 2022.

Urmare a solicitării Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor din 08 iulie 2022, la 15 iulie 2022 reclamantul a prezentat declarația de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani.

La 24 august 2022, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a trimis reclamantului solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea 13 întrebări, inclusiv 33 sub-întrebări și 14 solicitări adiționale de documente, la care a oferit răspuns în termenul stabilit, la 29 august 2022.

La 27 septembrie 2022, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a trimis reclamantului a doua rundă de 12 întrebări, inclusiv 32 sub-întrebări și 9 solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Reclamantul a răspuns la toate întrebările în termenul solicitat, la 30 septembrie 2022 și a furnizat majoritatea documentelor solicitate, fără a fi indicat de către pârât care documente nu au fost prezentate de reclamant, anterior solicitate.

La 21 noiembrie 2022, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a remis reclamantului a treia rundă de întrebări, constituită din 3 întrebări, inclusiv 6 sub-întrebări și 2 solicitări de documente adiționale, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Reclamantul a răspuns la toate întrebările în termenul solicitat la 23 noiembrie 2022 și a trimis informații adiționale.

Reclamantul a relatat că în cadrul comunicării scrise între părți, nu s-a obiectat sau solicitat prezentarea de răspunsuri, clarificări de răspunsuri sau acte concrete necesare în opinia pârâtului și care nu ar fi fost prezentate de reclamant, or reieșind din cronologia și plenitudinea informațiilor și actelor prezentate de reclamant, pârâtul nu a solicitat completări sau concretizări, considerându-le suficiente pentru asigurarea procesului de evaluare, către etapa audierii reclamantului în cadrul ședinței publice de audiere a reclamantului, în cadrul următoarei etape de evaluare.

Astfel, reține că în cadrul activității administrative prealabile emiterii actului administrativ contestat prin prezenta cerere, a asigurat plenar și fără rezerve executarea cerințelor de prezentare a actelor și solicitărilor a pârâtului, în termen, lipsind careva obiecții din partea Comisiei de evaluare la plenitudinea celor prezentate, care ar fi putut înlăturate de reclamant. Or în cadrul verificării prealabile, pârâtul nu a obiectat sau menționat care anume acte sau informații nu ar fi fost prezentate de reclamant, limitându-se la formula din actul administrativ contestat – „...candidatul a răspuns la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate...”.

Reclamantul își manifestă dezacordul cu decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Șova, invocând că contravine prevederilor alin. (2) art.13 din Legea nr.26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor,

conform căreia, decizia comisiei de evaluare trebuie să cuprindă fapte relevante cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării.

Mai mult, decizia este un act administrativ individual defavorabil ilegal, fiind bazat pe concluzii denaturate și supoziii, care în esență contravin informațiilor prezentate de candidatul reclamant.

Totodată a invocat, că decizia se bazează pe următoarele aspecte financiare și etice: procurarea apartamentului la preț preferențial în mun. Chișinău, sursa mijloacelor financiare pentru procurarea apartamentului și sursa mijloacelor financiare a candidatului pentru procurarea valutei, subestimarea valorii a două bunuri imobile și neplata impozitului pentru creșterea de capital în modul prevăzut de legislației.

Cu referire la procurarea apartamentului la preț preferențial în mun. Chișinău, reclamantul a menționat că pârâtul a constatat că, Nicolae Șova împreună cu membrii familiei sale, în număr de până la opt persoane au locuit doar în apartamentul cu suprafața de 51,4 m.p., nu a locuit sau nu au făcut uz în perioada anilor 2014-2020 de apartamentul procurat la preț preferențial. În cazul în care candidatul ar fi dezvăluit că deține împreună cu soția apartament cu suprafața de 51,4 m.p. și demarase construcția unei case, atunci Consiliul Superior al Magistraturii ar fi refuzat acestuia satisfacerea cererii privind achiziționarea apartamentului la preț preferențial.

Reclamantul consideră că în susținerea unor asemenea concluzii pârâtul a omis să se expună asupra faptului că, către data achiziționării apartamentului, locuia nu doar cu soția dar și cu copii săi, care sunt membri ai familiei acestuia. Pârâtul a mai omis a se expune sau indica în concluziile sale referitor la faptul că apartamentul obținut la preț preferențial a fost achiziționat în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai, pe motiv că acesta nu dispunea de spațiu locativ suficient pentru el și membrii familiei sale.

La fel, pârâtul a omis să combată/conteste motivat argumentul/justificarea reclamantului că în apartamentul achiziționat la preț preferențial locuiau, în perioada anilor 2014-2020, membrii familiei acestuia, care nu aveau suficient spațiu de locuit în apartamentul cu suprafața de 51,4 m.p. Mai mult, în anul 2014, casa de locuit care era în proces de construcție, construită de reclamant nu era locuibilă și nu era posibil de a fi folosită în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai al reclamantului și membrilor familiei sale în număr de patru persoane.

Reclamantul susține că pârâtul a omis a se expune asupra criteriului de eligibilitate de a achiziționa apartamentul la preț preferențial, din motivul îmbunătățirii condițiilor de trai și insuficiență de spațiu de locuit pentru el și membrii familiei sale.

În opinia reclamantului, raționamentele pârâtului referitor la faptul că în anul 2020 dânsul a vândut propriului său copil apartamentul achiziționat la preț preferențial, nu sunt pertinente sau relevante în sensul aprecierii criteriilor de etică, deoarece către data achiziționării apartamentului la preț preferențial reclamantul era eligibil de a-l procura, fapt care a și dus la admiterea cererii acestuia de către Consiliul Superior al Magistraturii.

Mai mult, concluziile pârâtului, care sunt bazate pe presupuneri și supoziii neprobate, grav pun în discuție situații juridice consumate, în cadrul cărora au fost efectuate verificările de rigoare privind necesitatea și cerințele reclamantului de a

beneficia de dreptul la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru el și membrii familiei sale. Iar prin asemenea concluzii neprobate, pârâtul își arogă competențe de organ de anchetă, punând în sarcina reclamantului probarea poziției fără a-și proba presupunerile și concluziile sale.

Certitudinea afirmativă a concluziilor pârâtului este una contradictorie, or pârâtul indică faptul că, chiar și dacă ar fi avut nevoie reclamantul de îmbunătățirea condițiilor de trai pentru el și membrii familiei sale, către data achiziționării apartamentului la preț preferențial, și acest argument ar fi acceptat de Comisie, tot nu explică de ce candidatul și familia sa nu au făcut uz de apartamentul de 72,2 m.p., dar au continuat să locuiască în apartamentul cu suprafața de 51,4 m.p..

La această concluzie pe care o consideră contradictorie, reclamantul a explicat că în acel apartament au locuit în perioada anilor 2014-2020, precum și până în prezent, membrii familiei sale care nu dispunea de suficient spațiu de locuit în apartamentul în care reclamantul a continuat să locuiască. Concomitent pârâtul, în mod neîntemeiat constată că scopul programului de îmbunătățire a condițiilor de viață ale candidatului nu a fost atins, or o asemenea concluzie afirmativă, contravine situației descrise/explicate de reclamant că dreptul la îmbunătățirea condițiilor de trai s-a extins asupra sa și membrilor familiei sale, per ansamblu.

În consecință, circumstanțele neprobate reținute de pârât și acuzațiile acuzatoare ale pârâtului privind exercitarea defectuoasă sau lipsa dreptului reclamantului în anul 2014, la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru el și membrii familiei sale, nu pot fi catalogate ca „dubii serioase” cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și criteriul de integritate financiară.

Reclamantul a criticat și constatarea Comisiei care a indicat asupra eligibilității sale de a procura apartament la preț preferențial în calitate de judecător, considerând asemenea constatare alogică, lipsită de probațiune și este în contradicție cu actele prezentate de reclamant.

De asemenea, reclamantul a invocat că pentru soluționarea sub toate aspectele a modului subiectiv de exercitare a dreptului discreționar de către pârât în privința reclamantului, este important de elucidat modul de exercitare a dreptului discreționar de către pârât în privința altor candidați, reieșind din deciziile depersonalizate ale pârâtului publicate pe portalul web al acestuia la adresa www.vetting.md/decizii.

În acest sens, reclamantul a făcut trimitere la deciziile adoptate de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor în privința candidaților Ioana Chironeț și Vasile Șchipu, precizând că deși se atestă încălcarea diverselor regimuri juridice de declarare a situațiilor similare depistate de către candidații indicați, Comisia adoptă o atitudine selectivă și neîntemeiată în raport cu situațiile similare pretins depistate la alți candidați. Or, potrivit art. 137 alin.(3), (4) din Codul administrativ, stările de fapt identice în esență se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod.

Cu referire la sursa mijloacelor financiare pentru procurarea apartamentului și sursa mijloacelor financiare a candidatului pentru procurarea valutei, reclamantul susține că a prezentat sursa mijloacelor financiare, care în mod incontestabil nu poate crea nici un fel de dubii, inclusiv serioase, la sursa mijloacelor financiare vizate.

Reclamantul susține că deși a prezentat pârâtului actele ce atestă înstrăinarea apartamentului, precum și a autoturismului său personal care au constituit per ansamblu surse de venit, fiind obținute mijloacele financiare declarate autorităților competente în ordinea și regimul juridic de declarare, fără obiecții, pârâtul a considerat că „...dubiile serioase ale Comisiei, cu privire la sursa mijloacelor financiare pentru cumpărarea valutei străine în sumă de 25795 EUR, nu au fost înlăturate de candidat.”

În situația dată, reclamantul susține că pârâtul nu a ținut cont de actele justificative prezentate, actele juridice referitor la tranzacțiile care au constituit sursă de venit pentru reclamant. Această concluzie rezultă din faptul că deși reclamantul nu este parte a contractului de împrumut, acest contract prezintă dubii referitor la justificarea obținerii mijloacelor financiare care le-a achitat cumpărătorul - fiica reclamantului ultimului, și care mijloace financiare au fost obținute în baza contractului de vânzare cumpărare a apartamentului prin intermediul viramentelor bancare, unde este clar indicat pentru ce și cui i-au fost achitate mijloacele financiare.

Pârâtul nici nu a supus analizei acest aspect, fiind necesar de a fi atras atenția asupra faptului că verificarea documentară a candidatului, face parte în mod obligatoriu din procedura de evaluare a integrității financiare. Ba mai mult, pârâtul nu a ținut cont de faptul că mijloacele financiare, indiferent de modul în care au fost convertite în euro sau altă valută, au fost incluse în declarațiile pe venit.

La fel, consideră că pârâtul nu a ținut cont de explicația lui, că intenționa achiziționarea automobilului după încheierea tranzacțiilor și obținerea mijloacelor financiare în rezultat, cu ulterioara achiziționare de autoturism din contul anume a acestor mijloace financiare.

Pârâtul nu a apreciat explicația sa, că intenționa achiziționarea autoturismului, însă nu avea certitudinea de unde din Republica Moldova sau din străinătate, ceea ce a și generat situația de convertire de către reclamant a valutei naționale obținute în urma tranzacțiilor în convertirea în valută euro.

Referitor la subestimarea valorii a două bunuri imobile și neplata impozitului pentru creșterea de capital în modul prevăzut de legislație, reclamantul a menționat că pârâtul în mod nejustificat a concluzionat că prețul indicat în tranzacțiile de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile ar fi fost determinat sau indicat de către reclamant, în vederea subestimării bunurilor imobile, care ca efect ar urmări neplata impozitelor pentru creșterea de capital, concluzie ce rezultă din următoarele raționamente.

Reclamantul susține că nu a fost parte semnatară a tranzacției de achiziție a lotului de teren din com. Trușeni și prin urmare nu este clară motivarea pârâtului, precum că acesta ar fi inclus un preț diminuat al bunului imobil achiziționat. Reclamantul nu contestă faptul că este coproprietar al acestui bun imobil, acesta fiind dobândit în proprietate potrivit regimului juridic de dobândire în proprietate a bunurilor proprietate comună în devălmășie a soților, prin acceptarea în proprietate. Astfel, nu prezintă relevanță concluziile neprobate ale Comisiei de evaluare precum că

„...candidatul a obținut dreptul de proprietate asupra acestui bun imobil în temeiul unui preț de cumpărare fictiv, ceea ce ridică serioase semne de întrebare cu privire la modul de dobândire a acestui imobil și integritatea financiară a candidatului...”.

În opinia reclamantului, Comisia de evaluare intenționat și-a arogat competențe ale unei instanțe judecătorești prin declararea și constatarea acestei tranzacții drept una fictivă și ilegală (prin indicarea prețului fictiv) și, cu titlu de consecință, asemenea abordare a conturat concluziile nejustificate ale comisiei.

Mai mult, deșipârâtul indică că are dubii serioase cu privire la veridicitatea prețului de vânzare a bunurilor imobile, acesta nu a indicat care ar fi prețul real în opinia acestuia, precum și nu a asigurat dreptul la replică a reclamantului pe marginea poziției legate de prețul real care ar fi necesar de indicat. Or simpla afirmație, de genul că prețul este fictiv și diminuat de candidat fără să fie probată această afirmație, nu poate fi reținut justificativ pentru fortificarea concluziilor „dubii serioase”.

În opinia reclamantului, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor folosește doar în art. 13 alin. (5) sintagma „dubii serioase” privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care au fost înlăturate de către persoana evaluată. Legea nu definește conținutul acestui concept semnificativ nou pentru sistemul de drept național. Din acest punct de vedere, Comisia de evaluare are o marjă largă de apreciere a situațiilor de fapt pe care să le catalogheze în deciziile sale ca fiind „dubii serioase” în privința criteriilor de integritate a unui candidat. Totuși, marja de apreciere a Comisiei de evaluare nu poate fi absolută și este limitată de prevederile art. 16 și art. 137 alin. (1) din Codul administrativ care prevăd imperativ că discreția sau marja de apreciere a autorităților nu poate fi arbitrară și urmează a fi exercitată cu bună credință.

Prin urmare, nemotivarea respingerii argumentelor și probelor prezentate de reclamant în cursul evaluării, rezultă că discreția și marja de apreciere a Comisiei de evaluare la aprecierea existenței unor „dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art.8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată” au fost exercitate cu rea-credință și în mod arbitrar, fapt care vine în contradicție cu art.16 și art. 137 alin. (1) din Codul administrativ.

La 27 februarie 2023, Nicolae Șova, fiind reprezentat de avocatul Ghenadie Bambuleac, a depus supliment la cererea de contestare în care a reiterat aspectele invocate în cererea de bază.

Suplimentar, reclamantul a invocat că în componența Comisiei de evaluare au fost incluși trei cetățeni străini, non-vorbitori de limbă română, Herman von Hebel, Victoria Henley și Nona Tsotsoria, care sunt vorbitori de limbă engleză.

Reclamantul a menționat asupra faptului că procedura de evaluare prealabilă efectuată de către membrii Comisiei de evaluare Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria este viciată și ilegală, pe motiv că acestor membri nu le-a fost asigurată traducerea în limba engleză, de către secretariatul Comisiei, a actelor prezentate de către candidat în sprijinul poziției sale privind integritatea etică și integritatea financiară, acte care au fost prezentate de către candidat, în mod legal în limba română.

Or, examinând dosarul administrativ al candidatului Nicolae Şova, sistematizat și perfectat de pârât, ce se materializează prin emiterea actului administrativ contestat, conține în sine un şir voluminos de acte (inclusiv declarații, contracte, informații bancare, contabile. etc. începând cu fila dosarului 74 și până la fila dosarului 346) prezentate de candidat care nu sunt traduse de secretariatul Comisiei în limba engleză, limba de desfășurare a lucrărilor Comisiei de evaluare în conformitate cu prevederile alin.(1) art.4 din Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor din 22 aprilie 2022.

Viciul procesual (lipsa) de traducere a actelor relevante și necesare evaluării candidatului în ceea ce privește verificarea conformității cu criteriul de integritate etică și integrității financiare, vorbește despre vicierea procesului de verificare și apreciere a acestor înscrisuri de către membrii Comisiei, Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria. Or, acești membri au fost lipsiți de posibilitatea de a verifica informațiile prezentate de către candidat în susținerea candidaturii sale în cadrul evaluării, aceștia limitându-se în mod formal și neîntemeiat la informațiile verbale (posibil), dar posibil și nefiind informați pe marginea esenței actelor prezentate de către candidat.

Prin urmare, se atestă că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, în ceea ce privește încălcarea limbii de desfășurare a procesului de evaluare, manifestat prin lipsa traducerilor în limba engleză a actelor și declarațiilor prezentate de către candidat la etapa colectării și verificării datelor de către membrii Comisiei, prin derogare de la prevederile alin.(1) art.4 din Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor din 22 aprilie 2022 și prevederile art.6 lit. (c) din Legea nr.26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Reclamantul a notat că în situația în care, în cadrul procedurii de evaluare a candidatului, ar fi fost asigurate cerințele legale privind traducerea actelor în limba engleză – limbă de lucru a Comisiei de evaluare – membrii Comisiei de evaluare non-vorbitori de limbă română, ar fi votat în alt mod, posibil chiar în susținerea promovării reclamantului. Actele prezentate de reclamant în cadrul procedurilor prealabile desființează orice „dubii” sau „dubii serioase”, pe marginea conformității cu criteriul de integritate etică și integrității financiare a reclamantului, iar în cazul în care ar fi avut loc o verificare autentică a informațiilor prezentate, dar nu una mimată cum s-a admis la caz, concluziile și rezultatul votării ar fi fost altfel, chiar în sprijinul promovării concursului de către candidat.

Prin urmare, se atestă că pârâtul a admis în cadrul procesului de evaluare a candidatului omisiuni intenționate, catalogate ca erori materiale care încălcă dreptul reclamantului la un tratament echitabil din partea pârâtului, or omisiunea (eroarea) privind traducerea informațiilor prezentate de reclamant, îl defavorizează pe ultimul în raport cu concluziile afirmative care se conțin în actul administrativ contestat.

Reclamantul a mai precizat că decizia contestată este afectată de viciiprocesuale grave, care vin în contradicție cu situația de fapt, precum și, în contradicție cu actele administrate la dosarul administrativ al candidatului Nicolae Șova, prin derogare de la prevederile art. 6 și art. 10 din Legea nr. 26/2022.

Astfel, reclamantul consideră că toate concluziile sau constatările în susținerea nepromovării candidatului pe criteriul de integritate etică, reținute de pârât la pagina 8 din deciziacontestată, sunt complet eronate, afirmative și lipsite de suport probatoriu sau factual, venind în contradicție cu materialele acumulate în dosarul administrativ.

Reclamantul a mai menționat că la caz, anterior inițierii procedurii de votare pe marginea subiectelor examinate (inclusiv asupra deciziilor cu privire la candidați în conformitate cu art. 13 din Legea nr. 26/2022 (concluzii preliminare, parțiale sau finale ale evaluării, în ordinea lit. e) alin. (1) al art. 8 din Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor), președintele Comisiei urma să distribuie, prin e-mail, proiectul procesului-verbal tuturor membrilor Comisiei cât mai curând posibil și în cel mult trei zile lucrătoare, pe marginea deciziei ce urma a fi adoptată în privința candidatului Nicolae Șova, în cadrul ședinței Comisiei de evaluare din 13 ianuarie 2023.

La materialele dosarului administrativ, lipsește dovada expedierii prin e-mail de către președintele Comisiei a proiectului procesului-verbal tuturor membrilor Comisiei (în decurs de 3 zile lucrătoare), pe marginea deciziei ce urma a fi adoptată în privința candidatului Nicolae Șova, în cadrul ședinței Comisiei de evaluare din 13 ianuarie 2023. Or lipsa remiterii prin e-mail de către președintele Comisiei a proiectului procesului-verbal tuturor membrilor Comisiei (în decurs de 3 zile lucrătoare), până la data ședinței – 13 ianuarie 2023 – sugereazăfaptul că membrii Comisiei nu au deliberat asupra motivelor indicate în proiectul deciziei, care ar fi fost anexat la procesul verbal al ședinței nr. 34 din 13 ianuarie 2023.

La 14 februarie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de Nicolae Șova.

În motivarea referinței, pârâtul a invocat că decizia Comisiei de evaluare nr. 16 din 13 ianuarie 2023, este legală și întemeiată, iar alegațiile reclamantului sunt neîntemeiate și nu au suport probatoriu.

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a menționat că a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, iar când a constatat anumite neclarități, aceasta a oferit reclamantului posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare, stabilindu-i un termen suficient.

Pârâtul consideră irelevante argumentele reclamantului din acțiunea precum că Comisia „... nu a obiectat sau menționat care anume acte sau informații nu ar fi fost prezentate de reclamant...”. De fapt, reclamantul cunoaște care anume acte nu au

fost prezentate de către acesta la solicitarea Comisiei (de exemplu - copia cererii depuse la Consiliul Superior al Magistraturii, în privința obținerii unui spațiu locativ sau extrase cu privire la un cont bancar deținut la B.C., „Victoriabank” S.A.. Lipsa acestora nu este indicată în mod obligatoriu în decizie.

Mai mult, rolul Comisiei de evaluare nu este de a „obiecta” în procesul evaluării cu privire la anumite date sau documente, a colecta acte și informații, inclusiv de la candidatul evaluat, iar candidatul urmează să depună diligența maximă pentru a proba afirmațiile expuse de acesta în răspunsurile acordate Comisiei, fapt ce reiese din regula „sarcina probațiunii pusă pe seama candidatului”.

Pârâtul a menționat că evaluarea integrității reclamantului, efectuată în conformitate cu prevederile Legii nr.26/2022 și culminată cu decizia contestată, nu a încălcat drepturile și interesele legale ale acestuia și nu a afectat statutul său profesional. Soluția oferită de Comisia de evaluare, prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere, după intima sa convingere, a faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile de integritate financiară și etică.

Pârâtul a evidențiat că concluzia Comisiei de evaluare din decizie privind existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară ține de oportunitatea deciziei, iar, instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate a deciziei și nu este în drept să execute controlul de oportunitate. Or, instanța de judecată poate dispune reluarea evaluării doar în situația în care constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, situație care lipsește în speță.

A explicat că, contrar obiecțiilor reclamantului formulate în acțiune, Comisia de evaluare nicidecum nu a indicat drept temei de nepromovare a reclamantului faptul că nu era eligibil să procure apartamentul din mun. Chișinău la preț preferențial și tranzacțiile în privința bunurilor imobile ar fi fost fictive și ilegale. Or, drept temei de nepromovare a evaluării de către reclamant a servit existența dubiilor serioase privind conformitatea reclamantului cu cerințele de integritate, și nu anumite pretinse încălcări ale legii.

În ceea ce privește argumentele reclamantului aferente procurării apartamentului la preț preferențial în mun. Chișinău și aferente sursei mijloacelor financiare pentru procurarea apartamentului candidatului și sursa mijloacelor financiare ale candidatului pentru cumpărarea valutei, pârâtul consideră că alegațiile invocate nu pot fi în măsură să ducă la promovarea evaluării candidatului.

Pârâtul a mai invocat că, Comisia de evaluare funcționează în baza regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta, și nu în conformitate cu Codul administrativ; iar judecarea cererilor de contestate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare are loc în conformitate cu procedura prevăzută de Cartea a treia din Codul administrativ.

Prin urmare, prevederile din celelalte cărți ale Codului administrativ nu sunt aplicabile, or Comisia de evaluare nu era ținută de aceste prevederi legale la efectuarea evaluării candidaților.

Așadar, consideră pârâtul că sunt neîntemeiate obiecțiile reclamantului precum că, Comisia de evaluare ar fi acționat contrar art.137 din Codul administrativ, deoarece nu ar fi explicat cum a ajuns la concluzii diferite în cazuri pretins similare; contrar art.32, art. 92 și art. 94 din Codul administrativ și contrar art.93 din Codul administrativ, care impune sarcina probațiunii pe seama autorității publice.

Reclamantul Nicolae Șova în ședința de judecată nu s-a prezentat, însă a fost prezent reprezentantul acestuia, avocatul Ghenadie Bambuleac, care a susținut cererea de contestare împotriva deciziei nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Șova, solicitând admiterea acesteia.

Reprezentanții Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Roger Gladei și Irina Sugoneaco au susținut argumentele invocate în referința depusă, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Suplimentar celor invocate în referința depusă, reprezentanții au pretins că Comisia de evaluare a respectat toate drepturile prevăzute de art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022.

Cu referire la faptul precum că Comisia nu a solicitat candidatului prezentarea înscrisurilor cu privire la achiziționarea apartamentului la preț preferențial de la CSM, reprezentanții Comisiei au susținut că este neadevărat, în prima rundă de întrebări s-a solicitat candidatului prezentarea documentelor cu privire la achiziționarea apartamentului de 72 m.p.

Candidatului a nu depus diligența necesară în privința problemei ce ține de procurarea apartamentului la preț preferențial.

Ceea ce ține de sursa mijloacelor financiare, pentru procurarea valutei și a automobilului este problemă legală de o inconsecvență constată a declarațiilor formulate de către candidat atât în cadrul procedurii de evaluare cât și în ședința de judecată.

Referitor la achiziționarea apartamentului la preț preferențial, candidatul nu a dat suficiente explicații și nu a prezentat toate probele, nici la prima rundă de întrebări și nici la cea de a doua, iar comparația cu dosarul candidatului Șchiopu este neîntemeiată, circumstanțele fiind diferite.

Aspectul de ține de achiziționarea apartamentului la preț preferențial a fost neelucidat de către reclamant, din motiv că nu a prezentat toate actele solicitate de către Comisie, din cauza neînțelegerii obligației de diligență a candidatului rezultată din Legea nr.26.

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Șova Nicoale, avocatul Bambuleac Ghenadie a solicitat anularea deciziei nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Șova, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Reprezentanții pârâtei, avocații Roger Gladei, Sugoneaco Irina și Cernei Valeriu au solicitat respingerea acțiunii, ca fiind neîntemeiată.

Apreciere instanței.

Audiind părțile, și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Termenul de examinare a acțiunii

Conform art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, prin derogare de la prevederile art. 195 din Codul administrativ nr. 116/2018, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

În acest context, completul de judecată special menționează că pe parcursul examinării cauzei de mai multe ori a apărut necesitatea schimbării membrilor completului de judecată, pe motiv că au fost acceptate cererile de demisie a judecătorilor care anterior făceau parte din Completul de judecată special. La fel, pe parcursul examinării cauzei de către participanții la proces au fost depuse cereri de recuzare.

La 06 februarie 2023, cauza nominalizată a fost repartizată în mod aleatoriu, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, spre examinare în primă instanță judecătorească – raportor Ala Cobăneanu.

La 07 februarie 2023, judecătorul Ala Cobăneanu a declarat abținere de la examinarea cererii de contestare depuse de Nicolae Șova.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 07 februarie 2023, s-a admis declarația de abținere a judecătorească raportor Ala Cobăneanu.

La 07 februarie 2023, cauza nominalizată a fost repartizată în mod aleatoriu, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, spre examinare în primă instanță judecătorească – raportor Dumitru Mardari, în componența completului de judecată, președintele ședinței Vladimir Timofti, judecători Svetlana Filincova și Dumitru Mardari.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 08 februarie 2023, cauza s-a primit în procedură, fiind fixată ședința de judecată, pentru data de 16 februarie 2023, 14⁰⁰.

Ședința de judecată din 16 februarie 2023, s-a întrerup și s-a fixat pentru data de 02 martie 2023.

Prin Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii nr.23/2, nr.27/2 din 14 februarie 2023, au fost acceptate cererile de demisie a judecătorilor Curții Supreme de Justiție, Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova, fiind dispusă eliberarea acestora din funcția de judecător din data de 01 martie 2023, în legătură cu ce a apărut necesitatea schimbării membrilor completului de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.33 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispozițiilor nr.29 din 29 martie 2022 și nr.35 din 14 aprilie 2022” s-a schimbat componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 29 din 29 martie 2022 „Cu privire la instituirea completului de judecată special”, modificată prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 35 din 14 aprilie 2022 și se instituie o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor

Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte, judecători- Dumitru Mardari, Mariana Pitic, membru supleant – Galina Stratulat.

Ulterior, prin dispoziția nr.34 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispoziției nr.33 din 02 martie 2023” s-a schimbat componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 33 din 02 martie 2023 și se instituie o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte, judecători- Tamara Chișca-Doneva, Dumitru Mardari, membru supleant-Ion Guzun.

La 02 martie 2023, judecătorul Tamara Chișca-Doneva a declarat abținere de la examinarea cererii de contestare depuse de Nicolae Șova.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 03 martie 2023, s-a respins declarația de abținere a judecătorului Tamara Chișca-Doneva.

Ședința de judecată a fost numită pentru data de 09 martie 2023 și conform art.14 alin.(9) al Legii nr.26 din 10 martie 2022 emiterea hotărârii a fost fixată pentru data de 16 martie 2023.

Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.103/4 din 16 martie 2023 a fost modificată hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.68/3 din 23 februarie 2023, fiind modificată data eliberării judecătorului Dumitru Mardari din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție din data de 18 aprilie 2023 în data de 20 martie 2023, și astfel pentru a fi respectat termenul restrâns prevăzut de lege pentru examinarea contestațiilor a apărut necesitatea schimbării membrului completului de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.39 din 20 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispoziției nr.34 din 02 martie 2023 a fost schimbată componența completului de judecată special, după cum urmează Vladimir Timofti – președinte, judecători- Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic, în rest s-a menținut prevederile Dispoziției nr.34 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispoziției nr.33 din 02 martie 2023”.

Ca rezultat al repartizării repetate a dosarelor, la data de 21 martie 2023, cauza de contencios administrativ, la cererea de contestare depusă de Nicolae Șova împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului, a fost repartizată repetat prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului-raportor Mariana Pitic.

Prin încheierea din 28 martie 2023 a Completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție s-a reluat examinarea cauzei.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.46 din 28 martie 2023, Aliona Miron, în legătură cu faptul că prin Hotărârea Consiliului Superior

al Magistraturii nr. 66/3 din 23 februarie 2023, a fost acceptată cererea de demisie a judecătorului Curții Supreme de Justiție, Vladimir Timofti, fiind dispusă eliberarea acestuia din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție din data de 27 martie 2023, a fost schimbată componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023 și se instituie o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Tamara Chișca-Doneva – președinte, judecători- Mariana Pitic Maria Ghervas – judecător, în rest, se mențin prevederile Dispoziției Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispoziției nr. 34 din 02 martie 2023”.

La 28 martie 2023, avocatul Bambuleac Ghenadie, acționând în interesele lui Nicoale Șova a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 28 martie 2023, s-a admis cererea avocatului Bambuleac Ghenadie, în interesele lui Nicoale Șova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și s-a remis Curții Constituționale sesizarea, în vederea examinării.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la 06 aprilie 2023, a intrat în vigoare Legea nr.64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și Legea nr. 65 din 30 martie 2023 cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Potrivit prevederilor art. 8 din Legea 64/2023, Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții Supreme de Justiție și are, printre altele, atribuția de stabilire, anual, a componenței completelor de judecată.

Completul de judecată, reținând prevederile legale citate supra și faptul că în perioada martie-aprilie 2023 majoritatea magistraților de la Curtea Supremă de Justiție au demisionat, atestă imposibilitatea formării completelor de judecată de către Plenul Curții Supreme de Justiție, care la moment nu este deliberativ.

Totuși, prin Legea nr. 89 din 27 aprilie 2023, în vigoare din 02 mai 2023, dispozițiile tranzitorii din Legea 64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, au fost modificate în sensul stabilirii momentului începerii activității Curții Supreme de Justiție în componența nouă, inclusiv a Plenului, oferind ca efect competențe de formare a completelor de judecată după regula anterioară – de către președintele Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu prevederile art. 12 alin. (8) din Legea 65/2023, Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr.120/6 din 10 aprilie 2023 a anunțat concursul pentru suplinirea, prin transfer temporar, a funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție, iar prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 142/8 din 02 mai 2023, s-a hotărât transferul temporar a 7 judecători din instanțele naționale, pentru o perioadă de 6 luni, începând cu 10 mai 2023 în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Astfel, completul de judecată constată că activitatea Curții Supreme de Justiție a fost blocată în perioada 30 martie 2023 – 10 mai 2023, perioadă în care nu a fost posibilă nici faptic, nici juridic examinarea cauzelor aflate pe rolul instanței.

La 10 aprilie 2023 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus cerere de recuzare împotriva judecătorului Mariana Pitic.

Prin încheierea din 25 mai 2023 a Completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție s-a respins ca neîntemeiată cererea depusă de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind recuzarea judecătorului Mariana Pitic, de la examinarea cauzei de contencios administrativ, intentată la cererea de contestare depusă de Nicoale Șova.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestație în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces, care include pe cel al autorității pârâte, dificultatea dezbaterilor, demisiile în masă a judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 §1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședinței de judecată din data de 23 iunie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele, ascultate pledoariile și conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Aplicabilitatea Codului administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

Completul de judecată special reține că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr. 26/2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care formează baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1)-(4) din Legea nr. 26/2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. 9 alin. (2) și art. 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26/2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26/2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26/2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art. 36-43. Între cartea I și II, și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formeii activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, buneii-credințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. 220 alin. (1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. 223, 97-114 Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. 202, 49-50 din Codul administrativ, formele activității administrative conform art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, e.g. funcția executorie a Deciziei Comisiei în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a Deciziei Comisiei conform art. art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) e referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. 7, 10, 203 lit. a) și 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art. 8 din Legea nr. 26/2022, în vedere realizării unui interes public.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iunie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, are o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ, realizare de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat. Completul de judecată special subliniază că, și o persoană privată poate fi autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor. Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Completul de judecată special subliniază că, sarcinile Comisiei nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26/2022 cu competențe care îi permite să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează cu titlu de principiu că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, reprezentanții pârâtului n-au pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitatea juridică că aceasta îndeplinește activitate administrativă de drept

public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept publice, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr.26/2022.

Decizia Comisiei se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin Decizia Comisiei a fost aplicată Legea nr. 26/2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisei este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială potrivit art. 6 din Legea nr.26/2022. Curtea subliniază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi acul real și contractul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stinge raporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, Decizia Comisiei produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitatea sa de judecător care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, decizia Comisiei este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ, și normele de procedură

din Legea nr. 26/2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul bunei-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiul limbii de procedură și rezonabilității (art. 26, art. 27), principiul eficienței (art. 28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrativ (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată specială relevă că, în cadrul ședinței de judecată reprezentanții pârâtei au invocat cauzele Țurcan vs Comisia de evaluare și Clevadî vs Comisia de evaluare, unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat că, cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ.

Așadar, urmare a celor constatate, completul de judecată special menționează că dosarele la care fac referire reprezentanții Comisiei de evaluare, intentate la cererea lui Anatolie Țurcanu (nr. 3-5/23) și Nataliei Clevadî (nr. 3-13/23) nu formează o jurisprudență unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În principiu, jurisprudența trebuie să fie stabilă, dar totuși acest caracter nu trebuie să împiedice evoluția dreptului. Tocmai de aceea, Curtea de la Strasbourg arată că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel că schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, §74; Legrand c. Franței, 2011), dar trebuie întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, §38).

În aceste circumstanțe, completul de judecată special respinge argumentul expus de Comisie precum că la emiterea soluției pe caz instanța de judecată urmează să își fundamenteze opinia și să emită soluția bazându-se pe considerentele și exemplele de practică judiciară enunțate.

În concluzie, completul de judecată special statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei este un act administrativ individual defavorabil.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă. Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamantul Nicolae Șova revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr. 16 din 13 ianuarie 2023 Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii (art. 14 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544/1995), dreptul la autoadministrare judecătorească (art. 231 din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514/1995), dreptul la demnitatea și reputația profesională a judecătorului, dreptul fundamental la independență și inamovibilitate a judecătorului (art. 16 din Constituția Republicii Moldova), dar și dreptul fundamental la administrare (art. 39 din Constituția Republicii Moldova), dreptul la o decizie de evaluare favorabilă a candidatului Nicolae Șova.

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale

judcătorilor și procurorilor nr. 16 din 13 ianuarie 2023 a fost recepționată de către Nicolae Șova la data de 31 ianuarie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.357 dosar administrativ).

Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Nicolae Șova este admisibilă, întrucât reclamantul s-a conformat prevederilor legale art. 14 alin. (1) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, fiind depusă la 06 februarie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, Completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de teme pentru emitere. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ.

Argumentul pârâtului în referință depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul n-a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate.

Din referință și argumentele de oportunitate relevate de pârât în conținutul ei se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ.

Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de pârât este lipsită de teme legal și contrară statului de drept. Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. 36, 39, 189, 190 și 207 Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26/2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea

publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Referitor la fondul cauzei completul reține următoarea stare de fapt și de drept.

Conform art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngădi accesul la justiție.

Reieșind din art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din

Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale

judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a Deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a Deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a Deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidatul Nicolae Șova.

Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează, că Codul administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este ilegal și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori decâtori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei este ilegală, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament.

Completul de judecată special reține că, prin decizia nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la Nicolae Șova, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, Comisia de evaluare a decis că candidatul nu corespunde criteriilor de integritate, deoarece s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, el nu promovează evaluarea.

La 06 februarie 2023, Nicolae Șova, reprezentat de avocatul Ghenadie Bambuleac, a depus cerere de contestare a deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Șova, solicitând anularea deciziei nominalizate și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Completul de judecată special menționează că în decizia nr. 16 din 13 ianuarie 2023, la compartimentul III „Evaluarea candidatului”, Comisia de evaluare a constatat existența unor dubii serioase în privința lui Nicolae Șova, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, privind criteriile de integritate financiară și etică, ținând cont de următoarele circumstanțe:

1. Procurarea apartamentului la un preț preferențial în mun. Chișinău;
2. Sursa mijloacelor financiare pentru procurarea apartamentului candidatului și sursa mijloacelor financiare a candidatului pentru cumpărarea valutei;
3. Subestimarea valorii a două bunuri imobile și neplata impozitului pentru creșterea de capital în modul prevăzut de legislație.

Analizând concluziile Comisiei de evaluare pe marginea acestor circumstanțe raportate la criteriile de evaluare, Completul de judecată special reține că cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Șova, este întemeiată din considerentele ce urmează.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridic nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova.

Completul de judecată special reține că, în cadrul activității administrative prealabile emiterii actului administrativ contestat prin prezenta cerere, reclamantul a asigurat plener și fără rezerve executarea cerințelor de prezentare a actelor și solicitărilor pârâtului, în termen, lipsind careva obiecții din partea Comisiei de evaluare la plenitudinea celor prezentate, care ar fi putut înlăturate de reclamant.

În cadrul verificării prealabile, Comisia de evaluare nu a obiectat sau menționat care anume acte sau informații nu ar fi fost prezentate de reclamant, limitându-se la formula din actul administrativ contestat – „...candidatul a răspuns la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate...”.

Prin decizia emisă Comisia de evaluare a constatat că candidatul Nicolae Șova nu a înlăturat dubiile serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară stabilite de art. 8 din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în ceea ce privește procurarea apartamentului la un preț preferențial în mun. Chișinău; sursa mijloacelor financiare pentru procurarea apartamentului candidatului și sursa mijloacelor financiare a candidatului pentru cumpărarea valutei; subestimarea valorii a două bunuri imobile și neplata impozitului pentru creșterea de capital în modul prevăzut de legislație.

Completul de judecată special, cercetând starea de fapt, luând în considerație argumentele reclamantului prezentate în fața instanței de judecată, constată existența unor circumstanțe care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului și care ar fi de natură să ducă la promovarea evaluării de către candidat.

Cu referire la circumstanța ce ține de procurarea apartamentului la un preț preferențial în mun. Chișinău, Completul de judecată special reține următoarele.

Comisia de evaluare a indicat că dubiile sale au apărut ca urmare a faptului că reclamantul nu a comunicat Consiliului Superior al Magistraturii toate bunurile imobile aflate în proprietatea sa, la data depunerii cererii de îmbunătățire a condițiilor de trai.

La data depunerii cererii la Consiliului Superior al Magistraturii reclamantul a solicitat acordarea unui apartament cu 3 odăi și a comunicat CSM, despre faptul că deține în proprietate trei terenuri, dintre care două terenuri în mun. Chișinău, com. Stăuceni și un teren în mun. Chișinău com. Trușeni.

Potrivit informației de la ÎS Cadastru la data de 19 martie 2013, pe aceste terenuri nu erau construcții locuibile.

Respectiv, la momentul depunerii cererii la Consiliul Superior al Magistraturii candidatul nu deținea bunuri imobile care i-ar permite satisfacerea condițiilor de trai și care, ca efect putea să ducă la respingerea cererii solicitantului de a beneficia de achiziționarea apartamentului la un preț preferențial.

Comisia în mod neîntemeiat, a reținut că scopul programului de îmbunătățire a condițiilor de trai al candidatului, nu a fost atins, prin atribuirea apartamentului la preț preferențial, această constatare contravine situație de fapt prezentată de către reclamant.

Or, la momentul depunerii cererii la Consiliul Superior al Magistraturii reclamantul avea o familie constituită din patru membri, soții și doi copii, iar începând cu anul 2017 fiica acestuia s-a căsătorit și la fel a continuat să locuiască cu soțul său, în apartamentul părinților.

Prin urmare, constatările Comisiei precum că, are îndoieli că candidatului i-ar fi fost atribuit apartamentul la preț preferențial dacă ar fi dezvăluit în totalitate toate informațiile relevante, referitor la imobilele sale, Completul de judecată special le consideră nejustificate.

Potrivit art.6 lit. c) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022 întru exercitarea funcțiilor sale, Comisia de evaluare colectează și verifică orice date relevante pentru evaluarea candidaților.

La caz, Completul de judecată special conchide că Comisia nu a verificat toate circumstanțele de fapt și nu dat o apreciere corectă înscrisurile prezentate de către candidat, or, la momentul depunerii cererii privind alocarea unui apartament, reclamantul nu dispunea de un spațiu locativ suficient pentru toți membrii familiei sale, iar conform contractului cu privire la investirea capitalului în construcția spațiului locativ, acesta a fost încheiat la 05 august 2014, iar apartamentul achiziționat la preț preferențial a fost transmis în folosință abia în anul 2017.

Respectiv, ținând cont de circumstanțele redade supra, faptul că candidatul Nicolae Șova a beneficiat de un apartament preț preferențial în anul 2014, și vândut în anul

2020, nu constituie o încălcare ce ar trezi dubii serioase prevăzute de art. 13 alin.(5) din Legea nr.26/2022 cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și criteriul de integritate financiară în temeiul art.8 alin.(2) lit. a), alin.(4) lit. b) și alin.(5) lit. c) din Legea nr.26/2022, respectiv soluția Comisei de evaluare este una eronată.

Completul de judecată special subliniază că, așa numitele încălcări de integritate financiară și etică au fost apreciate de către Comisie izolat de contextul social-economic al Republicii Moldova, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă acesta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

Curtea Constituțională în decizia din 06 aprilie 2023, a menționat că, Legea nr. 26 nu definește semnificația termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a), Curtea trebuie să aibă în vedere principiul sistemului normativ coerent. O interpretare sistemică ar permite precizarea acestor calificative. De exemplu, interpretul care aplică articolul 8 alin. (2) lit. a) îl poate analiza în coroborare cu dispozițiile articolelor 4, 41 și 6 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, care constituie dreptul comun pentru evaluarea tuturor candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

Curtea a constatat că, prin textul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei. Raționamentele sunt aplicabile, mutatis mutandis, în cazul textelor „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Lege.

Cu referire la sursa mijloacelor financiare a candidatului pentru cumpărarea valutei.

Potrivit art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate prevede că controlul averii și al intereselor personale se extinde asupra membrilor de familie, părinților/socriilor și copiilor majori ai persoanei supuse controlului. Dacă persoana supusă controlului se află în concubinaj cu o altă persoană, verificarea se va extinde și asupra averii acestei persoane.

Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înscrise pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane. Dacă subiectul declarării a indicat venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra donatorului și comodantului. Aceștia li se pot cere clarificări privind originea veniturilor utilizate pentru achiziția și întreținerea respectivelor bunuri. Pentru clarificarea acestor aspecte, inspectorul de integritate poate solicita informații relevante de la orice persoană fizică sau juridică.

În conformitate cu art.4 alin. (1) lit. b) și d) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în vigoare conform redacției la data adoptării, subiecții prevăzuți la art.3 alin.(1) declară:

b) bunurile mobile și imobile, inclusiv cele nefinalizate, deținute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv în calitate de beneficiari efectivi, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, unor contracte translativ de posesie și de folosință;

d) activele financiare deținute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare. Conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării și ale membrilor familiei, concubinului/concubinei acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, precum și alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie.

Completul de judecată constată că, în cadrul audierilor candidatul a prezentat Comisiei sursele de venit pentru procurarea apartamentului și a valutei, mijloace financiare care au fost declarate în ordinea și regimul juridic de declarare, și respectiv, faptele date nu pot fi privite ca dubii serioase cu privire la conformitatea cu criteriul de integritate financiară în temeiul art.8 alin.(4), lit. b)și alin.(5) lit. c), d), și e) din Legea nr.26/2022.

Această concluzie rezultă și din faptul că mijloacele financiare la care a făcut referire candidatul și care au fost incluse în declarațiile pe venit, nu au fost subiect de control averii și al intereselor personale de către Autoritatea Națională de Integritate.

De asemenea, potrivit art. 4 alin. (1) din Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr. 1264-XV din 19.07.2002 (în redacția în vigoare până la 01 august 2016), persoanele menționate la art.3 declară:

a) veniturile obținute împreună cu membrii familiei pe parcursul perioadei de declarare;

b) bunurile mobile și imobile de toate tipurile, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață ori aflate în posesia declarantului sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință (locațiune, arendă, leasing, comodat) la data depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate;

c) bunurile realizate prin persoane interpușe sau transmise cu titlu oneros către ascendenți, descendenți, frați, surori și afinii de același grad, precum și cele transmise cu titlu gratuit către orice persoană;

d) activele financiare, adică conturile bancare, fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale ale declarantului sau ale membrilor familiei lui, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de el sau de membrii familiei lui, precum și alte active financiare;

e) cota-parte în capitalul social al societăților comerciale a declarantului și a membrilor familiei lui;

f) datoriile sub formă de debite (inclusiv taxe neachitate), ipoteci, garanții emise în beneficiul unor terți, împrumuturi și credite.

Completul de judecată special evidențiază că constatările Comisiei precum că are îndoieli serioase cu privire la contractul de împrumut de 530 000 lei, care nu au fost înlăturate de candidat, nu pot fi privite ca o încălcare veritabilă a integrității financiare, or, la caz s-ar înfrânge regula protecției încrederii legitime în activitatea autorităților publice ale statului, care au sarcini și competențe de acțiune.

Totodată, în cadrul ședinței de judecată candidatul a dovedit că după înstrăinarea apartamentului a transmis mijloacele financiare, spre păstrare unui cunoscut apropiat a familiei Șova, iar în luna aprilie 2021, aceste surse financiare au fost restituite în valută străină, euro, ulterior a efectuat iarăși operațiuni de schimb valutar, în vederea necesității achitării unui automobil achiziționat de la dealerul autorizat Toyota, achitarea fiind efectuată în lei la cursul dolarului, aceste argumente fiind înlăturate prin prezentarea declarației autentificată notarial.

Prin urmare, Comisia de evaluare urma să țină cont de obligațiile prevăzute de art. 10 alin. (7) din Legea nr.26/2022, și să aprecieze prin prisma acestor prevederi legale explicațiile reclamantului, care a argumentat că intenționa să achiziționeze autoturismul, însă nu avea certitudinea de unde îl va procura, din Republica Moldova sau din străinătate, ceea ce a și generat situația de convertire a valutei naționale obținute în urma tranzacțiilor în convertirea în valută euro.

În condițiile date, completul de judecată special reține că, răspunsurile reclamantului la acest subiect n-au scos la iveală intenția acestuia de a tănuir sursa mijloacelor financiare, ceea ce denotă că circumstanța respectivă nu poate fi considerată motiv de nepromovare a candidatului.

Cu privire la subestimarea valorii a două bunuri imobile și neplata impozitului pentru creșterea de capital se rețin următoarele.

Completul de judecată special va respinge concluzia Comisiei precum că candidatul Nicolae Șova a subestimat valoarea bunului imobil vândut (teren cu suprafața de 0,06 ha și o casă nefinalizată, situate în com. Stăuceni, mun. Chișinău) și precum că în privința acestei tranzacții, reclamantul nu a plătit impozitul pentru creșterea de capital, ceea ce a ridicat dubii serioase față de integritatea financiară a acestuia din considerentele ce urmează.

Prevederile Codului fiscal în redacția în vigoare în anul 2011, art. 15 (modificat și completat prin Legea nr. 177-XVI din 20.07.2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative) stipulează că suma totală a impozitului pe venit se determină pentru persoane fizice, cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier) și întreprinzătorilor individuali, în mărime de 7% din venitul anual impozabil ce nu depășește suma de 25200 lei și 18% din venitul anual impozabil ce depășește suma de 25200 lei.

Conform art. 37 alin. (7) din Codul fiscal în redacția în vigoare în anul 2011, stabilește că suma creșterii de capital în anul fiscal este egală cu 50% din suma excedentară a creșterii de capital recunoscute peste nivelul oricăror pierderi de capital suportate pe parcursul anului fiscal.

Atât în cazul cumpărării imobilului din com. Trușeni, mun. Chișinău, cât și în cazul vânzării imobilului din com. Stăuceni, mun. Chișinău, reclamantul a prezentat contractele, care confirmă valoarea tranzacțiilor efectuate.

Prin contractul de vânzare-cumpărare a imobilului din com. Stăuceni, mun. Chișinău, reclamantul a arătat care a fost prețul pentru tranzacție, iar aceste tranzacții nu puteau fi privite ca o circumstanță ce trezește dubii serioase cu privire la integritatea financiară, prin prisma art. 8 alin.(1) și (2) din Legea nr. 26.

Or, atât în cadrul verificării candidatului, cât și în cadrul examinării cauzei în instanța de judecată, faptul că în contractul de vânzare-cumpărare nu ar fi fost indicat prețul real, nu a fost probat de către Comisia. Respectiv, concluzia precum că acesta ar fi inclus un preț diminuat al bunului imobil este eronată, cu atât mai mult că potrivit tranzacțiile efectuate, Nicolae Șova nici nu a fost parte semnatară a tranzacției de achiziționare a lotului de teren din com. Trușeni.

În condițiile date, completul de judecată special constată că răspunsurile reclamantului și la acest subiect nu au scos la iveală intenția acestuia de a se eschiva de la achitarea impozitelor prevăzute de lege, dar convingerea fermă a lipsei creșterilor de capital/venit impozabil drept urmare vânzării bunurilor imobile vizate.

Astfel, circumstanțele reținute de Comisie, Completul de judecată special nu le apreciază ca o încălcare veritabilă a integrității financiare, deoarece în caz contrar s-ar înfrânge regula protecției încrederii legitime în activitatea autorităților publice ale statului, care aveau sarcini și competențe pentru a reacționa dacă s-ar fi admis unele încălcări ale legislației de către subiectul evaluat, dar și principiul securității juridice în întreaga sa complexitate.

Completul de judecată special notează că, realismul social cuprinde în sine și pe cel juridic, iar impunerea pentru candidat a unor încălcări, care au fost tolerate iar uneori chiar acceptate, și administrate de către autoritățile statului, cum ar fi acceptarea declarării prețului convenite în actele juridice privind imobilele sau mijloacele de transport, nu sunt de natură de a considera că, reclamantul-judecător este lipsit de integritate financiară sau etică.

Prin urmare, completul de judecată special relevă că concluziile Comisie privind existența unor dubii serioase în privința reclamantului ce țin de integritatea etică și financiară, sunt neîntemeiate.

Or, Comisia de evaluare nu a efectuat o corelare dintre temeiul de drept și circumstanțele de fapt atestate, referitor la integritatea etică și financiară a candidatului, ceea ce demonstrează lipsa de motivare. Completul de judecată special subliniază că, motivarea actului administrativ individual este o prerogativă a dreptului la bună administrare care îl are orice cetățean când se realizează cu puterea publică și este o condiție de valabilitate a acestuia conform art. 31 și 118 alin. (1) –(3) din Codul administrativ, ea nu se rezumă, la preluări de texte normative și enumerări de fapte, dar trebuie să fie o analiză detaliată, convingătoare, comparabilă și să implice întreaga dimensiune a legalității actului administrativ individual.

Coroborând circumstanțele enunțate supra, completul de judecată special conchide că, decizia emisă de Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 21 din Codul administrativ nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

În același sens, completul de judecată special subliniază că, în virtutea funcției sale constituționale de în faptuire a justiției instanța de judecată are competența finală de a interpreta într-un caz concret o noțiune juridică vagă.

Astfel, încălcările reținute de către Comisia de evaluare nu satisfac criteriul de gravitate înaltă ce ar permite acesteia să decidă nepromovarea candidatului.

Mai mult, din preambulul Legii nr. 26/2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și organelor specializate a acestora și în vederea sporirii încrederii în activitate a organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârât nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu este analizat.

Trebuie remarcat, însă, că Comisia este în mod fundamental liberă să-și aleagă scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat din actele dosarului administrativ.

Completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a Deciziei emise. Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26/2022 chiar pentru presupuse încălcări ne semnificative reținute de către Comisie nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea a scopurilor expuse în lege.

Având în vedere problema stringentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare a drepturilor reclamantului.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de

evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii cu constatările unor probleme minore plasate în spațiul public și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cea de judecător. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în nici un caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și organelor acestuia. Judecătorul, fiind în funcție, se prezumă a fi integru, iar în cazul în care se demonstrează contrariul atunci urmează ca acesta să fie eliberat ponderat din sistemul judecătoresc printr-o procedură disciplinară sau altă procedură, care să țină cont de garanțiile independenței sale. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26/2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție, dar nu de a transforma justiția într-o ramură a puterii de stat ineficientă și asupra căreia ar plana imixtiunile/dependențele de puterea politică.

În sinteză la acest aspect de legalitate, completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

În continuare, completul de judecată special reiterează că încălcările de integritate financiară și etică reținute au fost apreciate de către Comisie izolat de contextul istoric-social, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general, sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă aceasta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

Cu referire la argumentul reclamantului precum că în procedura de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare cu privire la încălcarea limbii de desfășurare a procesului de evaluare, manifestat prin lipsa traducerilor în limba engleză a actelor și declarațiilor prezentate de către candidat la etapa colectării și verificării datelor de către membrii Comisiei, având în vedere că membrii Comisiei Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria, care sunt vorbitori de limbă engleză și cărora nu le-ar fi fost asigurată traducerea în limba

engleză de către secretariatul Comisiei, completul de judecată special reține următoarele.

Potrivit art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Din această normă rezultă regula cercetării nemijlocite a probelor, libertatea probei și aprecierea nemijlocită a probelor de către membri Comisiei.

Completul de judecată special constată că, reprezentanții pârâtei în ședința de judecată au confirmat că nu există traducere scrisă a documentelor în limba cunoscută de membrii străini ai Comisei de evaluare, desemnați de partenerii de dezvoltare. Acest fapt contravine art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, dar și prevederilor art. 22 și 92 din Codul administrativ.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată special constată că, Comisia nu a respectat dreptul de acces efectiv a candidatului la conținutul dosarului administrativ, care oferă dreptul acestuia de a face cunoștință și extrage copii de pe orice document și informație care se referă în privința sa ca participant la procedura administrativă de evaluare. Îngrădirea accesului la dosarul administrativ a generat și încălcarea altei garanții, cum este dreptul la apărare a candidatului în fața Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special apreciază ca întemeiat argumentul reclamantului precum că timpul acordat de către Comisie pentru prezentarea informațiilor a fost unul insuficient și restrâns, astfel nefiind posibil acumularea probelor în vederea desființării integrale a eventualelor „dubii serioase” Comisie de evaluare.

La capitolul dat, completul de judecată special învederează că, potrivit art. 82 din Codul administrativ, (1) dacă procedura administrativă trebuie realizată în scris conform art. 28 sau se realizează în scris, autoritatea publică, concomitent cu inițierea procedurii, întocmește un dosar în format electronic sau pe suport de hârtie, care conține toate documentele și înscrisurile ce se referă la procedura respectivă. Dosarul în format electronic conține, după caz, copii scanate de pe documentele pe suport de hârtie, autenticitatea copiilor fiind confirmată prin semnătura electronică aplicată de persoana responsabilă din cadrul autorității publice, documente electronice, alte înscrisuri și informații relevante expuse în format electronic. (1¹) Copiile scanate în format electronic de pe documentele oficiale emise pe suport de hârtie și înscrisurile în format electronic pe care nu s-a aplicat semnătura electronică se utilizează fără restricții în raporturile cu autoritatea publică și pot fi incluse în dosarul administrativ, în măsura în care actele normative nu impun expres aplicarea semnăturii pe copiile/înscrisurile în cauză sau respectarea cerințelor pentru documentul electronic. (2) În momentul în care este pus la dosar, un document se vizează cu numere continue de pagini. (3) Dacă din dosar se extrag documente pentru o anumită perioadă, despre aceasta se face o mențiune, care va cuprinde: a) denumirea documentului extras; b) numărul paginilor extrase; c) motivul extragerii documentului; d) numele persoanei care a dispus extragerea documentului; e) data la care documentul a fost extras. Mențiunea se pune la dosar în locul documentului extras. (4) Dosarele administrative

se păstrează până la expirarea termenului de păstrare, ce rezultă din dispozițiile legale existente în acest sens.

În corespundere cu art. 83 din Codul administrativ, (1) autoritatea publică care conduce procedura administrativă acordă participanților la procedură accesul la dosarul administrativ. (2) Până la finalizarea procedurii, participanții nu vor avea acces la proiectele de acte administrative individuale. (3) Accesul la dosarul administrativ nu este permis în cazul în care prin aceasta se afectează îndeplinirea regulamentară a sarcinilor autorității publice sau în cazul în care se urmărește protejarea unui secret ocrotit de lege ori există necesitatea protecției drepturilor participanților la procedura administrativă sau ale terților. (4) În cazul în care există un interes îndreptățit, autoritatea publică care conduce procedura administrativă poate permite, la cerere, accesul la dosar și în cadrul unei alte autorități publice sau unei reprezentanțe diplomatice ori consulare a Republicii Moldova din străinătate. (5) În cadrul accesului la dosar participanții își pot face notițe sau copii de pe dosar. Costurile pentru copii le suportă fiecare participant în parte, ele fiind de 0,02 unități convenționale pentru fiecare pagină. Copiile de pe dosar în format electronic, precum și exemplarele documentelor electronice și copiile acestora sunt gratuite.

Mai mult, completul de judecată special notează că, Comisia de evaluare avea obligația să prezinte în conformitate cu prevederile art. art. 221 și 82 din Codul administrativ pe deplin dosarul administrativ a candidatului Nicolae Șova în instanța de judecată, astfel, încât și instanța de judecată să-și poată îndeplini sarcina constituțională de control judecătoresc efectiv asupra chestiunilor de fapt și de drept.

La fel, și normele speciale, prevăzute la art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, garantează dreptul candidaților de a avea acces a lua cunoștință cu materialele acumulate de către Comisia de evaluare și secretariatul acesteia pentru evaluarea sa.

În cadrul examinării prezentei cauze de contencios administrativ, reprezentanții pârâtei au recunoscut că atât candidatului Nicolae Șova, precum și la dosarul administrativ al candidatului Nicolae Șova nu au fost prezentate toate materialele administrate de către Comisia de evaluare, ci doar înscrisurile care Comisia de evaluare le-a considerat în opinia ei relevante.

Circumstanțele date atestă că, Comisia de evaluare a încălcat dreptul la apărare al candidatului Nicolae Șova, deoarece nu i-a asigurat accesul la dosarul administrativ, care trebuie să conțină toate materialele acumulate de către Comisia de evaluare, cu cel puțin 3 zile până la audiere, conform art. 82 și art. 83 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 10 alin. (5), 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare adoptat în temeiul Legii nr. 26/2022.

Respectiv, Comisia de evaluare nu și-a exercitat efectiv obligația de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art. 6 lit. f) din Legea nr. 26/2022 care prevede că întru exercitarea competențelor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Prin urmare, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții pripite de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă o încălcare a garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de acces la dosarul administrativ, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborare efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare, și ca consecință existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri *inter alia* în Consiliul Superior al Magistraturii, care la rândul lor ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Totodată, completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă, totuși Parlamentul Republicii Moldova a optat pentru o altă politică de drept referitor la acest subiect. În pofida acestui fapt, completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, Completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul special de judecată își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 & 143).

Completul de judecată special notează, că tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantului.

Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de protecție efectivă a drepturilor, separarea ramurilor puterii de stat, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Completul de judecată special menționează că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovarea a evaluării candidatului Nicolae Șova.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatului Nicolae Șova de a participa și de a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatei pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare inutilă și ilegală a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsura întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanța a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cu cea de judecător.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Șova.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatului. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143; cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs Portugalia [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată).

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b), 195 Codul administrativ, art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de

evaluarea integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite acțiunea în contencios administrativ înaintată de Nicolae Șova împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Șova, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 16 din 13 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Nicolae Șova.

Se dispune reevaluarea candidatului Nicolae Șova de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Ion Guzun

Mariana Pitic